

Besluit Verlenen ontheffing

Wageningen University & Research
T.a.v. de heer P. Booman
Akkermaalsbos 12
6708 WB Wageningen

Datum
7 september 2021

Zaaknummer
2020-003274

Onderwerp
Wet natuurbescherming -
soortbescherming

Inlichtingen bij
Reinoud Raaijmakers
026 359 9219
post@gelderland.nl

Blad
1 van 25

Locatie

Heel Gelderland, Drenthe, Flevoland, Friesland, Groningen, Noord-Brabant en Utrecht.

Activiteit

Wetenschappelijk en ecologisch onderzoek naar wilde flora en fauna.

Beste meneer Booman,

Hierbij ontvangt u een besluit over bovengenoemde aanvraag. Wij verlenen u deze ontheffing.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit

Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit. De voorschriften behorende bij deze ontheffing zijn opgenomen in bijlage 1. In bijlage 2 is een lijst met contactgegevens van de provincies opgenomen. In bijlage 3 staan de te gebruiken vangmiddelen en methoden per soortgroep. In bijlage 4 de richtlijnen voor het vangen en hanteren van vleermuizen. Neem alle bijlagen goed door.

Definitief besluit

Wij verlenen u deze vergunning.

U ontvangt nu het definitieve besluit. Wij publiceren dit besluit op www.overheid.nl. Diegenen die een zienswijze hebben ingediend, kunnen in beroep gaan tegen het besluit.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

provincie
Gelderland

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

2 van 25

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op gelderland.nl. U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Erik Steenbergen
Plv. Teammanager Vergunningverlening

Documentnummers inzage stukken:

03217368, 03292427, 03320380, 03320384, 03320391, 03320716, 03360240, 03360241, 03360243, 03371137, 03377890, 03408532, 03408535, 03408536, 03412406, 03514207, 03519900, 03532635, 03532638.

Bijlagen

- Bijlage 1 - Toelichting besluit en voorschriften
- Bijlage 2 - Contactgegevens provincies met zaakkenmerk
- Bijlage 3 - Vangmiddelen en methoden per soortgroep
- Bijlage 4 - Richtlijnen vangen en hanteren vleermuizen

Beroep

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of een organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

3 van 25

BIJLAGE 1

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Wageningen University & Research, Akkermaalsbos 12, 6708 WB Wageningen, hierna te noemen de aanvrager, van 9 maart 2020 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje '*beoordeling*' wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met een conclusie en overige verplichtingen.

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 9 maart 2020 ontvingen wij een aanvraag van Wageningen University & Research voor een ontheffing, in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb, voor het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek naar wilde flora en fauna door Stichting Wageningen Research (WR) en geldig in geheel Nederland.

Stichting Wageningen Research doet onderzoek en ontwikkelt kennis om beleid en beheer voor een groene en duurzame leefomgeving wetenschappelijk te onderbouwen. Zij doet op projectbasis ecologisch onderzoek aan inheemse en uitheemse soorten, in opdracht van de rijksoverheid, provincies, lagere overheden of terrein-beherende organisaties.

Voor het onderzoek is in het kader van de Wnb voor de volgende verboden handelingen ontheffing aangevraagd:

- Vogels, reptielen, beschermde zoogdieren, amfibieën, vissen en ongewervelden verstoren, vangen of doden;
- Verblijfplaatsen van vogels, reptielen, beschermde zoogdieren, amfibieën, vissen en ongewervelden beschadigen of vernielen;
- Eieren van vogels, reptielen, beschermde amfibieën, vissen of ongewervelden vernielen, beschadigen of verzamelen;
- Vogels, reptielen, beschermde zoogdieren, amfibieën, vissen en ongewervelden onder zich hebben of vervoeren;
- Beschermde planten opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor de volgende in de Wnb verboden vangmiddelen is een ontheffing aangevraagd: Vangkooien, kastvallen, bal-chatri, fuiken, vangnetten (waaronder mistnetten en schepnetten), geluidsdragers, elektrovis-apparatuur en verdovingsgeweer of -pistool.

Voor onderzoek dat behalve onder de Wet natuurbescherming ook valt onder de Wet op Dierproeven (WOD) heeft de aanvrager in het kader van de WOD, een algemene projectvergunning voor dierproeven met inheemse en uitheemse beschermde diersoorten, (Soortbescherming fauna 2017.D-0045) die is verleend door de Centrale Commissie Dierproeven (CCD). Onderzoeksprojecten, die onder de WOD vallen, worden op basis van een projectplan of werkprotocol vooraf getoetst door een Instantie voor Dierenwelzijn (IvD).

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van de in de Wnb genoemde algemene belang: voor onderzoek en onderwijs.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

4 van 25

De aanvraag en het projectplan met aanvulling, maken deel uit van deze ontheffing.

Er is voor het uitvoeren van ecologisch onderzoek in geheel Nederland eerder een ontheffing verleend. Het betreft de ontheffing voor Alterra-Wageningen University en Researchcentrum, voor verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, die op 18 maart 2015 is afgegeven door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) met kenmerk FF/75A/2015/007. Deze ontheffing liep af op 18 maart 2020.

De aangevraagde ontheffing, valt onder het bevoegd gezag van de provincies. De ontheffing is aangevraagd in de provincie Gelderland. De provincie waar de aanvrager is gevestigd. Voor de geldigheid van een ontheffing, geldig buiten de provincie Gelderland, is instemming met deze ontheffing van de desbetreffende provincie nodig. Indien de betreffende provincie geen instemming heeft verleend zal een afzonderlijke ontheffing moeten worden aangevraagd. Dit geldt ook voor hoofdinfrastructuur, gebieden of terreinen die nog onder bevoegd gezag van het Rijk (RVO) vallen.

Op 7 september is een gedoogbeschikking voor de provincie Gelderland afgegeven op basis van de verlopen ontheffing FF/75A/2015/007. Met onderhavig besluit komt de gedoogbeschikking te vervallen, tenzij aan onderhavig besluit schorsende werking wordt verleend.

De provincies Limburg, Zuid-Holland en Overijssel hebben op voorhand aangegeven niet in te willen stemmen met deze ontheffing. De provincies Friesland, Groningen, Drenthe, Utrecht, Flevoland, Noord-Holland, Zeeland en Noord-Brabant is gevraagd in te stemmen met deze ontheffing.

De provincies Friesland, Groningen, Drenthe, Flevoland en Utrecht hebben aangegeven in te kunnen stemmen met deze ontheffing.

Op 31 augustus en 16 oktober 2020 hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij per e-mail van 7 juli, 29 juli, 25 augustus 2020 hebben verzocht.

Het ontwerpbesluit heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Er is geen zienswijze binnengekomen als reactie op de terinzagelegging van het ontwerpbesluit. Er heeft een ambtshalve aanpassing plaatsgevonden van de ontheffing. De voorschriften zijn gewijzigd. De aanvrager en de provincies die hebben ingestemd met het ontwerpbesluit, is gevraagd in te stemmen met deze wijzigingen. De aanvrager en de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Flevoland en Utrecht hebben ingestemd met deze wijzigingen voor het definitieve besluit.

De provincie Noord-Brabant heeft aangegeven alleen in te stemmen met het deel van de ontheffing dat betrekking heeft op onderzoek naar de wolf.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

5 van 25

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op de artikelen 3.1 lid 1, 2 en 3; 3.2 lid 6; 3.3 lid 1, 4 en 5; 3.4 lid 2; 3.5 lid 1, 2 en 4; 3.6 lid 2; 3.8 lid 1 en 5; 3.9 lid 1 en 2; 3.10 lid 1 en 2; 3.24 lid 2 en 3; 3.25 lid 4, 3.26 lid 3 en 3.34 lid 3 van de Wet natuurbescherming,

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Stichting Wageningen Research, Akkermaalsbos 12, 6708 WB te Wageningen;

voor de soorten, de verbodsbepalingen en in het kader van het wettelijk belang zoals weergegeven in tabel 1 en voor de middelen en verbodsbepalingen zoals weergegeven in tabel 2 van deze ontheffing.

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen

Soort(groep)	Verbod Wnb	Belang ¹	
Als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn: Vogels (<i>Aves</i>)	Artikel 3.1 lid 1	Vangen en doden	A
	Artikel 3.1 lid 2	Nesten, rustplaatsen of eieren beschadigen, vernielen of wegnemen	
	Artikel 3.1 lid 3	Eieren rapen of onder zich hebben ²	
	Artikel 3.2 lid 6	Onder zich hebben of vervoeren van delen of producten van vogels anders dan voor verkoop	
Als bedoeld in Bijlage IV HR en Bijlage A Wnb: Zoogdieren (<i>Mammalia</i>) Reptielen (<i>Reptilia</i>) Vissen (<i>Pisces</i>) Amfibieën (<i>Amphibia</i>) Ongewervelden (<i>Invertebrata</i>)	Artikel 3.5 lid 1	Vangen en doden	B
	Artikel 3.5 lid 2	Opzettelijk verstoren	
	Artikel 3.5 lid 3	Eieren vernielen, rapen	
	Artikel 3.5 lid 4	Rustplaatsen beschadigen of vernielen	
	Artikel 3.10 lid 1a	Vangen en doden	C
Artikel 3.10 lid 1b	Opzettelijk vernielen van verblijfplaatsen	B	
Artikel 3.6 lid 2	Onder zich hebben of vervoeren		
<i>Alle inheems voorkomende soorten</i>	Artikel 3.34 lid 1	Gevangen dieren terug uitzetten	A, B en C
Planten (<i>plantea</i>)	Artikel 3.5 lid 1	Het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten	B en C
	Artikel 3.10 lid 1a		

1) Belang: onderzoek en onderwijs, zoals genoemd onder A: artikel 3.3 lid 4b onder 5, B: artikel 3.8 lid 5b onder 4 en C: artikel 3.10 lid 2 van de Wnb.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

7 van 25

Tabel 2 Middelen

Soort	Verbod 3.4 lid 1	Middel
Vogels (Aves)	Vangen	Mistnetten, fuik, inloopkooi, klapvallen, klapnetten, bal-chatri
Soort	Verbod 3.9 lid 1	Middel
Grondgebonden zoogdieren (Mammalia)	Vangen	Inloopvallen, kastvallen, driftnetten, haarvallen, verdovingsgeweer/ -pistool
Vleermuizen (Chiroptera)	Vangen	Mistnetten, harpval, heligolandtrap
Vissen (Pisces)	Vangen	Schepnet, fuiken, lichtval elektrovis-apparatuur
Amfibieën (Amphibia)	Vangen	Schepnet, vangemmer, fuiken
Reptielen (Reptilia)	Vangen	Potval/ vangemmer, stropje
Ongewervelden (Invertebrata)	Vangen	Schepnet, sleepnet, potval, fuiken, piramide-/ malaiseval, lichtval
Soort	Verbod 3.24 lid 2	Middel
Alle soorten	Bezit middel buiten gebouwen	Alle genoemde middelen in deze tabel
Soort	Verbod 3.26 lid 1	Middel
Grondgebonden zoogdieren (Mammalia)	Verboden gebruik geweer	Verdovingsgeweer/ -pistool

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- 1) De ontheffing geldt voor de provincies Gelderland, Friesland, Groningen, Drenthe, Flevoland en Utrecht. De ontheffing geldt ook voor de provincie Noord-Brabant voor zover deze ontheffing betrekking heeft op de wolf (*Canis lupus*).
- 2) De geldigheidsduur van de ontheffing eindigt op 1 oktober 2026.
- 3) Een provincie die heeft ingestemd met deze ontheffing kan ingevolge artikel 5.4 van de Wnb, op elk moment haar instemming intrekken of de provincie Gelderland verzoeken om de ontheffing te wijzigen.
- 4) De ontheffing geldt uitsluitend voor de soorten, verboden en belangen zoals weergegeven in tabel 1 en voor het gebruik van de middelen zoals weergegeven in tabel 2.
- 5) De ontheffinghouder dient direct telefonisch of per email contact op te nemen, met de provincie waar de handelingen plaatsvinden, indien er verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor op dat moment geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er onverwachte negatieve effecten optreden op andere soorten, dan waarvoor vooraf melding is gedaan (zie voorschrift 12 en 13).

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

8 van 25

- 6) Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- 7) Diegene die de handelingen uitvoert, waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, dient een afgeronde MBO, HBO of universitaire opleiding in ecologie, biologie of natuurbeheer te hebben en aantoonbare ervaring te hebben met de te verrichten onderzoekshandelingen óf dient onder direct toezicht te staan van een ervaren veldecoloog, die deze opleiding en ervaring heeft.
- 8) De in voorschrift 6 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
- 9) De in voorschrift 6 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
- 10) Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2020-003274.
- 11) De ontheffinghouder dient jaarlijks voor 1 februari (vanaf het jaar 2022) een overzicht van de uitgevoerde onderzoeken, waarvoor in het jaar daarvoor aanspraak op deze ontheffing is gemaakt, te zenden aan de provincies: Gelderland, Friesland, Groningen, Drenthe, Flevoland of Utrecht, voor zo ver die onderzoeken betrekking hebben op die provincie.
- 12) Alle onderzoeken of handelingen waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, dienen minimaal 3 weken voor aanvang daarvan bij de desbetreffende provincie gemeld te worden, via het in bijlage 2 vermelde emailadres o.v.v. het daarbij vernoemde kenmerk. Bij deze melding dient een projectplan voor het onderzoek of de handeling meegestuurd te worden. Een provincie kan voor wat betreft het onderzoek op hun grondgebied toestaan dat er geen projectplan bij de melding wordt meegestuurd.
- 13) Het projectplan bevat tenminste: 1. de contactgegevens van de onderzoeksleider, de opdrachtgever en de betrokken terreinbeheerders; 2. de onderzoeksdoelstelling en de betrokken soort(groep); 3. de locatie(s), tijdstippen en periode van het onderzoek; 4. de onderzoeksmethoden en vangmiddelen; 5. het aantal onderzoekers; 6 een effectbeoordeling en indien nodig te treffen maatregelen 7. een alternatievenafweging; 8. indien van toepassing een toetsing met beoordeling in het kader van de WOD.
- 14) Als binnen 3 weken na een melding, met ontvangstbevestiging, geen reactie van de betreffende provincie volgt, kan het onderzoek, zoals aangemeld, doorgang vinden. Binnen dit termijn van 3 weken, staat het de betreffende provincie vrij, dit termijn nog eenmaal met maximaal 5 weken te verlengen. De provincie kan binnen deze periode om aanvullingen, aanpassingen of een startgesprek vragen. Binnen de maximale termijn van 8 weken na de melding kan de betreffende provincie besluiten de ontheffing voor het gemelde onderzoek in te trekken of de ontheffing voor dat onderzoek van extra voorschriften te voorzien.

- 15) Bij het doden of aan de natuur onttrekken van beschermde soorten, zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 1; 3.5 lid 1 en 3.10 lid 1a, voor bijvoorbeeld ecotoxicologisch of zoönose-gerelateerd onderzoek, dient het projectplan zoals genoemd in voorschrift 12 en 13, op de volgende punten te worden aangevuld: 1. een beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de betreffende soort(en); 2. de methoden en middelen die ingezet zullen worden voor het doden; 3. onderbouwing waarom doden noodzakelijk is voor het onderzoek; 4. in het geval van levend onttrekken; wijze van transport en periode van huisvesting.
- 16) De methoden en middelen die ingezet zullen worden voor doden en zijn beschreven in het projectplan, zoals genoemd in voorschrift 15, zijn voor het specifieke project in het kader van de WOD getoetst en goedgekeurd door de IvD, en in overeenstemming met de richtlijnen en voorschriften van de projectvergunning van de CCD.
- 17) Anders dan vernoemd in het Besluit natuurbescherming artikel 3.9 lid 7 en 9 mogen middelen en methoden die alleen mogen worden ingezet voor vogels in nood, ook worden ingezet voor het doden in het kader van onderzoek, mits vallend onder het bepaalde in voorschrift 16 en ingeval er redelijkerwijs geen alternatief middel voorhanden is met minder mogelijke nadelige gevolgen voor het welzijn van het desbetreffende dier.
- 18) De handelingen waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, mogen uitsluitend worden verricht in het kader van onderzoek.

Soortspecifieke voorschriften

- 19) De onderzoeksmethoden en bijbehorende handelingen voor de soortgroepen en verboden genoemd in tabel 1 en de middelen genoemd in tabel 2 worden, voor zover niet in strijd met de voorschriften uit deze ontheffing, uitgevoerd conform Hoofdstuk 2 en bijlage 1 van het projectplan "Aanvraag Wnb ontheffing WUR 2020+", en de daarin genoemde gangbare onderzoeksprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. De vangmiddelen en vangmethoden per soortgroep, uit bijlage 1 van het projectplan, zijn te vinden in bijlage 3 van deze ontheffing.
- 20) Indien soorten in een ander terrein dan waar ze gevangen zijn, weer worden losgelaten, dient dit in overleg te gaan met de betrokken terreinbeheerders/ -eigenaars van de vanglocatie en uitzetlocatie en de betrokken provincie(s) waar dit plaatsvindt. Voor herintroductie en re-populatie dient een separate ontheffing aangevraagd te worden.
- 21) Indien andere soorten als waarvoor het onderzoek is opgezet gevangen worden, dienen deze zo snel mogelijk op de vangplek weer te worden losgelaten.
- 22) Invasieve exoten die op de Unielijst staan en die gevangen worden, mogen niet worden losgelaten en dienen gemeld te worden bij de betreffende provincie.
- 23) Gevangen (verwilderde) huisdieren mogen niet zondermeer worden losgelaten, men dient deze te melden bij de betreffende provincie, om te vragen hoe hier mee om te gaan.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

10 van 25

Vogels:

- 24) Het vangen van vogels met mistnetten, klapnet, klapval of bal-chatri dient te gebeuren door, of onder toezicht van, een veldonderzoeker met aantoonbare ervaring in het hanteren van vogels, zoals een ringmachtiging van het Vogeltrekstation, of vergelijkbare veldervaring.
- 25) Het afspelen van lokgeluiden op geluidsdragers voor de effectiviteit van het onderzoek is toegestaan.
- 26) Klapnetten, kastvallen en mistnetten opgezet voor vogels dienen minimaal een keer per 45 minuten te worden gecontroleerd, of voorzien te zijn van een vangalarm. Bij slecht weer (aanhoudende regen, dichte mist, wind > 5 Bft.) of vangen in de volle zon, dient de controle van de vallen en netten zonder alarm, minimaal elke 20 minuten te gebeuren.
- 27) Het gebruik van de bal-chatri dient continue en onder direct toezicht te staan van een ervaren veldmedewerker.
- 28) Bij het gebruik van mistnetten dienen altijd minimaal twee personen in het veld aanwezig te zijn. Het aantal opgezette netten dient afgestemd te zijn op wat door de aanwezige vangers gehanteerd kan worden. Bij een onverwacht grote vangst dienen andere netten eerst dichtgezet te worden. Als het hanteren van een vogel bij het loshalen langer dan 2 minuten heeft geduurd, dient men deze vogel verder uit het net los te knippen.
- 29) In totaal mogen de vogels niet langer dan 1 uur in gevangenschap verkeren, tenzij dit noodzakelijk is voor het onderzoek in dat geval dient dit vooraf afgestemd te zijn bij de melding van het onderzoek, zie voorschrift 12.
- 30) Indien in het kader van het onderzoek, handelingen in de broedperiode van de betreffende vogel nodig zijn, dient bij het vangen en hanteren van de volwassen vogels rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van broedsels of te voeren jongen en dient de vangtijd zo kort mogelijk gehouden te worden. Om te voorkomen dat nestblijvers die op uitvliegen staan door de handelingen te vroeg uitvliegen, dienen deze zoveel mogelijk gehanteerd te worden rondom de tijd dat de slagpennen uit de bloedspoelen te voorschijn beginnen te komen.
- 31) Voor chemisch of genetisch onderzoek bij eieren van vogels dienen in eerste instantie; niet-uitgekomen eieren (eieren waarvan bij complete legsels werd vastgesteld dat deze geen levend embryo bevatten of niet bevrucht zijn geweest) of eierschalen, te worden gebruikt. Als het in het kader van het onderzoek noodzakelijk is verse eieren te gebruiken, worden deze zo vroeg mogelijk in de legperiode van de soort verzameld, zodat de vogels nog vervangende eieren kunnen produceren; maximaal 25% van het legsel, of bij soorten met legsels minder dan 4; maximaal 1 ei.

Vleermuizen:

- 32) Het vangen van vleermuizen met mistnetten, harpval of heligolandtrap dient te gebeuren door, of onder toezicht van, een veldonderzoeker met aantoonbare ervaring in het hanteren van vleermuizen, zoals een gecertificeerd zelfstandig vanger die geregistreerd is in het vleermuisvangsysteem (vleermuiszangen.nl) of vergelijkbare veldervaring.
- 33) Het vangen en hanteren mag niet gebeuren in de kwetsbare winterperiode (niet van 1 november tot 1 april).

- 34) Het afspelen van lokgeluiden op geluidsdragers voor de effectiviteit van het vangen of in het kader van het onderzoek, is toegestaan.
- 35) Bij het vangen van vlermuizen dient gewerkt te worden conform de richtlijnen van het vlermuisvang-systeem, zoals weergegeven in bijlage 4 van deze ontheffing.

Grondgebonden zoogdieren:

- 36) Het inzetten van een verdovingsgeweer of -pistool bij het vangen van zoogdieren dient te worden uitgevoerd door een gediplomeerd dierenarts met een vergunning voor de daarbij ingezette middelen. De contactgegevens van de betreffende dierenarts dienen bij de melding van het onderzoek, zoals genoemd in voorschrift 12 en 13, meegestuurd te worden.
- 37) Voor het dragen van een geweer van de categorie IV, waaronder een verdovingsgeweer/-pistool valt, is een draagverlof WM14 nodig en zijn de in het verlof vernoemde voorschriften en beperkingen van toepassing.
- 38) Onderzoek naar wolf of goudjakhals dient behalve bij de betreffende provincie, ook gemeld te worden bij het wolvenmeldpunt van BIJ12.
- 39) Vervoer van edelhert, damhert, ree of wild zwijn dient te worden gemeld bij de politie, de provincie en de terreinbeheerder. Deze dieren dienen door een, door de politie aangewezen vervoerder, vervoerd te worden (Artikel 3.22a; lid 3 van de Regeling Natuurbescherming).
- 40) Voor het vervoeren en onder zich hebben van levende of dode beschermde inheemse zoogdieren die onder de habitatrichtlijn vallen geldt, dat ontheffing van artikel 3.6, tweede lid van de wet, pas in werking treedt na melding daarvan bij de desbetreffende provincie.
- 41) De inloopvallen (life-traps) en kastvallen voor grondgebonden zoogdieren, dienen met intervallen van maximaal 3 uur gecontroleerd te worden. Bij de inloopvallen voor muizen en hamsters, dient voldoende droog hooi, fruit of groente (voor vocht) en voedsel voor insecteneters aanwezig te zijn. Kastvallen, inloopvallen of vangkooien kunnen ook van een valzender met alarmfunctie voorzien zijn, mits de onderzoeker binnen 3 uur ter plaatse kan zijn.

Amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden:

- 42) Bij eieren van beschermde vissen, amfibieën of ongewervelden, wordt maximaal 5% van het in het biotoop aanwezige legsel verzameld. Eieren van reptielen worden niet verzameld of hiervoor wordt een separate ontheffing aangevraagd.
- 43) Het doden van beschermde ongewervelden als gevolg van (niet te voorkomen) bijvangst van bijvoorbeeld, kwantitatief onderzoek naar voedselaanbod, is zonder aparte vermelding zoals genoemd in voorschrift 15, toegestaan.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

12 van 25

- 44) Vangemmers en potvallen voor het vangen van reptielen en amfibieën, worden 2 maal daags gecontroleerd, bij warm droog weer vaker. Emmers worden voorzien van een laagje water om uitdroging te voorkomen en een drijvend vlotje om verdrinking van juveniele te voorkomen. Voor onbedoelde bijvangsten, worden stokjes in de emmer of potval geplaatst, zodat kleine zoogdieren kunnen ontsnappen. De vallen worden voorzien van een afdakje om predatie te voorkomen.
- 45) Fuiken dienen voorzien te zijn van een “keerwant” of “stop-grid” om otters, bevers, vogels, ratten en grotere vissen buiten de fuiken te houden. De fuik dient voor een deel boven het water te steken zodat dieren die lucht nodig hebben, niet kunnen verdrinken.
- 46) Om verspreiding van ziekten te voorkomen dient het hygiëneprotocol voor veldwerk van RAVON van april 2020, opgevolgd te worden.

Planten:

- 47) Bij het verzamelen van hele planten die vallen onder artikel 3.5 lid 5 en onder artikel 3.10 lid 1 c van de Wnb, wordt maximaal 5 % van de aanwezige deelpopulatie verzameld en alleen als die ter plaatse uit minimaal 20 exemplaren bestaat. Onderdelen van planten verzamelen voor bijvoorbeeld determinatie, is ook bij kleinere hoeveelheden toegestaan.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

13 van 25

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG**Project***In de aanvraag beschreven project*

Het project betreft het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek naar in het wild voorkomende vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen, ongewervelden en planten in heel Nederland.

Wageningen Research doet onderzoek aan inheemse en uitheemse soorten op projectbasis (contract research), vaak in opdracht van de rijksoverheid, provincies en soms lagere overheden of terreinbeherende organisaties in het kader van vragen rond natuurwetgeving, beleidsontwikkeling, beleidsevaluatie, verkeersveiligheid, volksgezondheid, landbouwschade, wildbeheer, natuurbeheer of besmettelijke dierziekten. Het strategisch en toegepast wetenschappelijk onderzoek is gericht op het ontwikkelen van zowel fundamentele als direct praktisch bruikbare kennis, producten en methoden.

Veel van de onderzoeksprojecten zijn provinciegrens overschrijdend (o.a. wolf, ganzen). De projecten omvatten diverse handelingen en soms meerdere soortgroepen. Regelmatig speelt WR in op spoedeisende vragen van diverse overheden (dierziekten, “probleemwolf”) waarvan de aard van de activiteiten en reikwijdte (diersoorten, locaties) niet vooraf zijn te voorzien. Flexibiliteit en een brede landelijke dekking van de ontheffing is dus van groot belang. De ontheffing is aangevraagd voor een termijn van 5 jaar.

Onderzoek

Beschrijving van uitgevoerd onderzoek ten behoeve van de aanvraag is niet aan de orde, omdat het onderzoek zelf de activiteit betreft.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden

Alle beschermde ecologische waarden van de aangevraagde soortgroepen, waarop de in tabel 1 genoemde verboden van toepassing zijn, kunnen tijdens de uitvoering van de onderzoeken voorkomen.

In de aanvraag beschreven effecten van het project op de ecologische waarden

Door de uitvoering van de onderzoeken kunnen:

- Vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen of ongewervelden, gestoord of verstoord, gevangen en in uitzonderlijke gevallen gedood worden;
- Planten opzettelijk geplukt, afgesneden of verzameld worden;
- Voortplantings- of rustplaatsen van vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen of ongewervelden, vernield of beschadigd worden;
- Alle in Nederland voorkomende fauna vervoerd of onder zich gehouden worden;
- Eieren van vogels, vissen, amfibieën of ongewervelden weggenomen of vernield worden;

In het projectplan “Aanvraag Wnb ontheffing WUR 2020+” is beschreven wat de te verwachten effecten zijn per soortgroep in relatie tot de verboden Wnb en onderzoekshandelingen.

In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen om effecten te voorkomen

Preventieve maatregelen om effecten te voorkomen zijn niet aan de orde.

De minst invasieve onderzoeksmethode die volstaat voor de onderzoeksdoelstelling wordt gekozen.

Het beoogde onderzoek uitvoeren zonder verstoring of vangen is niet mogelijk.

In de aanvraag beschreven gedragscode

Uit de aanvraag blijkt dat geen gebruik wordt gemaakt van een gedragscode.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

14 van 25

Nu preventieve maatregelen, ter voorkoming van overtreding van de in hoofdstuk 3 van de Wnb vermelde verboden, niet aan de orde zijn en er geen gedragscode van toepassing is, is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig.

In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen

Voor de onderzoeksmethode wordt, waar de onderzoeksvraag dit toe laat, zoveel mogelijk gewerkt conform de onderzoeksprotocollen van Netwerk Groene Bureaus. Sommige onderzoeksvragen vragen meer diepgaand onderzoek dan standaard inventarisaties. Daarbij kan vangen en hanteren voor biometrische gegevens nodig zijn. In uitzonderlijke gevallen voor genetisch of ecotoxicologisch onderzoek of in geval van besmettelijke dierziekten en zoönose, kan ook doden nodig zijn.

De minst invasieve onderzoeksmethode die volstaat voor de onderzoeksdoelstelling wordt gekozen.

Wanneer onverwachte en negatieve effecten optreden wordt altijd direct geëvalueerd en waar mogelijk bijgestuurd.

Waar het invasief onderzoek betreft dat onder de Wet op Dierproeven (WOD) valt, wordt gewerkt conform "Handreiking dierproeven met wilde dieren in hun biotoop". Belang, noodzaak en ingezette onderzoeksmethoden en middelen worden afgestemd met de IvD.

Beoordeling**Onderzoeksmethoden***Beoordeling van de in de aanvraag genoemde onderzoeksmethoden*

Om onderzoeksvragen te beantwoorden is vaak al voldoende informatie beschikbaar in databanken of wetenschappelijke literatuur. In specifieke gevallen is aanvullend onderzoek noodzakelijk waarbij handelingen of ingrepen nodig zijn en waarvoor een ontheffing van de Wnb noodzakelijk is vanwege de impact op beschermde soorten:

- Onderzoek dat is gericht op het vaststellen van het terreingebruik van dieren in ruimte en tijd, bijvoorbeeld in relatie tot specifieke vragen vanuit het wildbeheer, natuurbeheer of volksgezondheid (risico's dierziekten/zoönosen), waarbij onderzoekstechnieken als vangen, verdoven, merken en/of telemetrie nodig zijn.
- Onderzoek dat is gericht op het vaststellen van genetische uitwisseling of genetische verschraving van kleine populaties, of verspreiding van ziekten tussen populaties, waarbij onderzoekstechnieken als vangen en het nemen van DNA-monsters, bloedmonsters, weefselmonsters, speekselmonsters e.d. nodig zijn. Dit kan ook voor flora worden toegepast.
- Onderzoek dat is gericht op het verkrijgen van inzicht in maatschappelijke risico's, zoals het vangen, verdoven en aanbrenge van een zender bij plotseling in Nederland opduikende grote carnivoren (wolf, goudjakhals).
- Onderzoek dat is gericht op het evalueren van concrete maatregelen die zijn genomen om diersoorten te beschermen, zoals de aanleg van faunamaatregelen bij verkeerswegen, voor zover onderzoekstechnieken als merken en telemetrie nodig zijn.

Met deze methoden kan ecologische kennis worden verkregen over habitatgebruik, mobiliteit, genetische fitness van populaties, interspecifieke en intraspecifieke interacties zoals effecten van begrazing op aanwezige flora en fauna. Aldus verkregen onderzoeksresultaten vormen de basis voor onze wetenschappelijk adviezen aan beleidsmakers, terreinbeheerders en andere stakeholders.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

15 van 25

Om negatieve effecten op de diverse soortgroepen te beperken wordt zover mogelijk volgens protocollen en in het ecologisch werkveld gangbare onderzoeksmethoden gewerkt. Waar dit vanuit de onderzoeksvraag niet mogelijk is blijven de negatieve effecten als gevolg van onderzoekshandelingen, bij de meeste soortgroepen, beperkt tot stress tijdens het hanteren.

Wij hebben het projectplan en de aanvulling daarop beoordeeld en wij oordelen dat de onderzoeksmethoden, zoals beschreven, functioneel zijn en in lijn met de onderzoeksdoelstellingen.

Alternatievenafweging

In de aanvraag beschreven andere bevredigende oplossingen

Op basis van de onderzoeksdoelstelling en onderzoeksvraag wordt de minst invasieve onderzoeksmethode gekozen.

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Het achterwege laten van de onderzoeken heeft weliswaar (tijdelijk) minder effect, maar het onderzoek is noodzakelijk om kennis, achtergronden en processen in vragen rond natuurwetgeving, beleidsontwikkeling, beleidsevaluatie, verkeersveiligheid, volksgezondheid, landbouwschade, wildbeheer, natuurbeheer of besmettelijke dierziekten te kunnen beantwoorden en onderbouwen. Hierdoor kunnen negatieve effecten op soortbescherming en behoud worden voorkomen of worden beperkt.

Het uitvoeren van het beoogde onderzoek zal bijdragen aan de kennisopbouw, behoud en ontwikkeling van de aangevraagde beschermde soortgroepen en hun leefgebieden. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

Belang

In de aanvraag beschreven belangen

In paragraaf 1.3 van het bij de aanvraag gevoegde "Projectplan "Aanvraag Wnb ontheffing WUR 2020+" is beschreven voor welke wettelijke belangen de ontheffing wordt aangevraagd.

Het strategisch en toegepast wetenschappelijk onderzoek is gericht op het ontwikkelen van zowel fundamentele als direct praktisch bruikbare kennis, producten en methoden.

Het onderzoek is gericht op het vergroten van inzicht in de ecologie van dier- en plantensoorten en bedreigingen die de overlevingskansen van populaties kunnen verkleinen.

Dit betreft beschermingsprogramma's voor zeldzame soorten, maar ook maatschappelijke ontwikkelingen zoals aanleg van windturbineparken en de effecten daarvan op vogels en vleermuizen. Ook het conflictarm samenleven met overlast veroorzakende soorten (b.v. hoefdieren en ganzen) is frequent aanleiding voor onderzoek. De verkregen inzichten worden primair verwerkt in aanbevelingen voor concrete beschermingsmaatregelen, gericht op o.a. het vergroten, verbinden en verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied van de soorten en het voorkomen, mitigeren dan wel compenseren van negatieve effecten op populaties voortkomend uit genoemde bedreigingen.

Beoordeling van belangen

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen.

Het betreft de belangen die zijn weergegeven in tabel 1.

Gunstige staat van instandhouding

In de aanvraag beschreven effect op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

Er worden geen negatieve effecten van de onderzoekshandelingen op de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten verwacht. Voor alle soorten is het uitgangspunt dat de GSvI van de populaties en doelstellingen van Natura2000 niet in het geding komt en dat ongerief of onnodig lijden ten alle tijden zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

16 van 25

Dit geldt ook voor soorten die niet beschermd zijn onder de Wnb (zorgplicht). Van tevoren wordt een gedegen afweging gemaakt, eventueel in afstemming met in- en externe deskundigen. Mocht onverhoopt toch een negatief effect van het onderzoek op de populatie dreigen te ontstaan dan wordt het onderzoek herzien of geannuleerd.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten.

De onderzoekshandelingen hebben geen nadelige gevolgen en effecten op staat de instandhouding van beschermde soorten, omdat doden en verwonden van dieren zoveel mogelijk wordt voorkomen. De onderzoeken verschaffen gegevens over bedreigingen ten aanzien van beschermde soorten en dragen bij aan de noodzakelijke kennisopbouw. Met de onderzoeksgegevens kunnen de soorten beter beschermd worden, conflicten of externe negatieve invloeden beperkt worden en kan de ontwikkeling van de soorten en hun leefgebieden worden bevorderd, dit draagt bij aan een gunstige staat van instandhouding.

Conclusie

Wij hebben de aanvraag en het projectplan beoordeeld en wij oordelen dat de onderzoeksmethoden zoals beschreven functioneel zijn en in lijn met de onderzoeksdoelstellingen en het daarmee gediende belang ter bescherming van flora en fauna. De kennisopbouw draagt bij aan het onderbouwen en verantwoorden van beleidskeuzes en beheermaatregelen en zal in die zin een positief effect hebben op de staat van instandhouding van de betreffende soorten.

Wij zijn van mening dat met het volgen van de in het projectplan beschreven uitgangspunten, de effecten op de te onderzoeken soortgroepen beperkt blijven en dat voldaan wordt aan de zorgplicht, zoals die in het kader van de Wnb geldt. Er zijn geen alternatieven voorhanden met minder effect.

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke (aangevraagde) soorten welke verbodsbepalingen worden overtreden en welke middelen hiervoor kunnen worden ingezet. Deze zijn weergegeven in tabel 1 en 2. Wij achten het overtreden van deze verboden bij de uitvoering van de beschreven onderzoeksmethoden aannemelijk en mogelijk noodzakelijk. Voor het vangen van vogels met het middel "strikken" wordt geen ontheffing afgegeven. Het is niet aannemelijk gemaakt dat dit middel noodzakelijk is en er geen alternatieven mogelijk zijn. Artikel 3.1 lid 4 voor het opzettelijk verstoren van vogels is ook aangevraagd. Gelet op artikel 3.1 lid 5 waarin staat dat het verbod, bedoeld in het vierde lid, niet van toepassing is indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort, is een ontheffing voor artikel 3.1 lid 4 niet nodig en wordt niet afgegeven, aangezien de ontheffing alleen geldt als de staat van instandhouding gewaarborgd blijft.

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

17 van 25

Bijlage 2

Emailadressen en kenmerken voor meldingen en toezenden onderzoekverslagen per provincie.

Provincie	Kenmerk/ zaaknummer	Adres
Gelderland	2020-003274	post@gelderland.nl
Friesland	217243	wnb@fryslan.frl
Groningen	K1082	loketvth@provinciegroningen.nl
Drenthe	202003605	vth@drenthe.nl
Flevoland	2703879	wetnatuurbescherming@flevoland.nl
Utrecht	Z-WNB-SB-OV-2020-1398	servicebureau@provincie-utrecht.nl
Noord-Brabant (alleen wolf)	Z/152387	info@odbn.nl

Bijlage 3

(Bijlage 1 van het projectplan “Aanvraag Wnb ontheffing WUR 2020+”)

Bijlage 1: aanvullingen WR op bestaande protocollen

Door medewerkers van WR wordt op hoofdlijnen gewerkt conform de protocollen die zijn opgesteld voor & door de groene bureaus. Aanvullingen/aanpassingen en/of toelichtingen daarop zijn in de onderstaande paragrafen weergegeven.

B1.1 Vangen van dieren

Hieronder is een overzicht weergegeven van de meest toegepaste vangmethoden. Deze is niet per definitie volledig aangezien er nog steeds nieuwe methodieken worden ontwikkeld en dus eventueel ook door ons kunnen worden ingezet indien dat verantwoord kan.

Inventariseren en vangen (kleine) zoogdieren bij WR (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)

Kleine grondgebonden zoogdieren

Bij inventarisaties of (dier)proeven met zoogdieren wordt gebruik gemaakt van vangmiddelen, (video)camera's, zenders, sporen inventarisatie (uitwerpselen, prenten, vraatsporen etc.), lopen van transecten, plaatsen van haarvallen (zie onder). Vangst van kleine zoogdieren vindt plaats met inloopkooien (life-traps) voorzien van bedding en lokvoer. De vallen worden iedere 2-3 uur gecontroleerd. Dieren worden gehanteerd, gemeten, gewogen en het geslacht wordt bepaald.

Vegetatiebewonende kleine zoogdieren

Boom-, struik- of vegetatiebewonende kleine zoogdieren of marterachtigen worden gevangen met inloopvallen, kastvallen en/of door het controleren van nestkasten of andere typen verblijfplaatsen, waarbij de dieren handmatig uit de vallen of verblijfplaatsen worden gehaald.

Grote zoogdieren

Vangen van grote zoogdieren voor (dier)proeven vindt afhankelijk van de soort plaats met inloopkooien/ kastvallen voorzien van een valzender, vangnetten (drift fences waarbij dieren in de netten worden gedreven, klapnetten of valnetten), vangkraal, verdovingsgeweer/-pistool.

Vleermuizen

Vangen van vleermuizen gebeurt tegenwoordig ook met mistnetten. In principe gaat dit op eenzelfde manier als bij vogels, en bij verschillende onderzoeksgroepen zijn hier goede ervaringen mee opgedaan. Op aanvliegroutes worden mistnetten geplaatst.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

19 van 25

Dit zijn vergelijkbare mistnetten als gebruikt voor kleine zangvogels. Na uitzetten van de netten worden deze iedere **10 minuten** (=correctie op oorspronkelijke tekst PP) gecheckt op vangst. Gevangen vleermuizen worden uit het net gehaald, desnoods geknipt uit het net, en in een klein zakje gestopt voor ze verder worden behandeld. De kans op ongewilde effecten (vleugel breuk, overlijden) is klein

Haarvallen

Haren van kleine zoogdieren en/of marterachtigen worden verzameld door het plaatsen van haarvallen, waarbij een individu haren achterlaat bij het passeren van de 'val'. Veelal een PVC-buis of pijp met plakband waar de haren aan blijven kleven. Voor het verzamelen van haren bij dassen / zwijnen etc wordt gebruik gemaakt van de 'prikkeldraad'-methode, waarbij haren achterblijven in het prikkeldraad dat op een geringe hoogte is gespannen over looppaden of passeerplekken.

Inventariseren en vangen van amfibieën (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)Amfibieën

Vangst met vangemmers en schermen, controle minimaal 2 maal daags, bij warm droog weer frequenter. Emmers worden voorzien van een laagje water om uitdroging te voorkomen en een drijvend vlotje om verdrinking van juvenielen te voorkomen. Deze methode kan leiden tot onbedoelde bijvangsten, stokjes worden in de emmer geplaatst zodat kleine zoogdieren kunnen ontsnappen. De emmers worden voorzien van een afdakje om predatie te voorkomen.

Inventariseren en vangen van Reptielen (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)Reptielen

Reptielen worden gevangen met meerdere methoden. Over het algemeen worden dakpannen of plaatjes van ~50x50 cm in het habitat gelegd waar reptielen graag onder schuilen om op te warmen. Deze worden opgetild waarna met de hand een eventueel daaronder schuilend dier gepoogd wordt te vangen. Tevens zal gepoogd worden om zonnende reptielen die zichtbaar zijn voorzichtig te benaderen om vervolgens te vangen. Dit kan met de hand (mn bij juvenielen of onder koude omstandigheden waarbij de reptielen nog weinig mobiel zijn) of met een doorschijnende glazen of plastic vaas (om meer bereik te verkrijgen; mn bij adulten die opgewarmd en dus snel zijn). Ook kan met een 'hengel methode' (draad met stropje) voorzichtig het stropje om een reptiel worden bewogen waarna het kan worden gestrikt. Ook kunnen potvallen worden ingegraven, met een afdakje om predatie te voorkomen, maar daarbij is een geregelde controle noodzakelijk.

Gevangen dieren worden zo snel mogelijk na vangst en onderzoek weer op de vangstlocatie losgelaten.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

20 van 25

Inventariseren en vangen van vogels (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)Ganzen tijdens de rui

Met behulp van een in een kraal eindigende fuik. Ganzen kunnen tijdens de rui niet vliegen en worden door meerdere drijvers rustig richting fuik gedreven. Fuik en kraal bestaan uit ca. 1.5 m hoog net dat met palen vastgezet wordt. De ganzen worden vervolgens in jute zakken bewaard totdat ze geringd en weer losgelaten worden. Dit gebeurt aansluitend aan het vangen.

Vangen met kanonnetten

Vogels kunnen worden gevangen met kanonnetten. Hiervoor worden netten aan een "kanon" bevestigd, en op een veelbelovende plek ingegraven. Gewacht wordt tot de vogels die gevangen moeten worden (ganzen, maar ook andere soorten) in het gebied dat door het net bedekt wordt aanwezig zijn (ongeveer 10 bij 10 meter). Dan wordt het net van afstand over de vogels afgeschoten. De vogels kunnen dan onder het net gevangen worden, en verder worden behandeld.

Weidevogels op het nest

Met behulp van inloopkooien. Aan het eind van de broedperiode wordt een inloopkooi over de weidevogelnesten heen geplaatst. Als een van beide oudervogels terugkeert op het nest kan deze de kooi niet meer verlaten. De vogels worden onmiddellijk na inlopen van de kooi gepakt, geringd en weer losgelaten.

Zangvogels

Zangvogels worden gevangen met behulp van mistnetten (formaat = 6 of 12 meter lang, maaswijdte 36 mm, 4 banen, zwart nylon). Netten worden opgehangen met behulp van aluminium of plastic palen aan weerszijden van het net. Maximum hoogte van het net is ongeveer 2.5 m. De netten worden de avond voor de vangst opgesteld en worden een uur voor zonsopgang geopend. Gedurende de dag worden ze elke 45 minuten gecontroleerd en gevangen vogels worden zorgvuldig uit het net gehaald en gedurende korte tijd in een stoffen zak bewaard totdat ze geringd en weer losgelaten worden. Bij extreem weer (hoge temperaturen, regenval) wordt de vangst beperkt tot dagdelen en worden de netten met kortere tijdsintervallen gecontroleerd.

Hoenders

Hoenders worden gevangen door geleidend raster in het territorium te plaatsen, gevolgd door een klapnet met struikeldraadje. Een vogel die langs het raster loopt en vervolgens onder het klapnet door, laat dat net vallen door tegen struikeldraadje te lopen waardoor het losschiet. Bijvangst zijn incidenteel een haas of konijn.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

21 van 25

Door permanente observatie of geregelde controle heeft dat geen consequenties. Gevangen hoenders worden direct onderzocht en eventueel gemerkt losgelaten.

Roofvogels

Roofvogels worden gevangen met een mistnet en daarvoor een lokker (opgezette/kunstprooi), met een (bal-chatri) strikkenval, kraaienvangkooi, inloopkooi, een invalkooi of beproefde varianten daarvan. Daarnaast kunnen slagnetten worden gebruikt. Bal-chatri wordt pas toegepast indien dieren niet met andere methodes gevangen kunnen worden. Afhankelijk van het risico op beschadiging is er direct en permanent toezicht dan wel wordt er gewerkt met frequente controles of een mobiel alert systeem. Gevangen vogels worden na opname biometrie, afname monster en/of bevestiging ring of zender direct weer losgelaten.

Inventariseren en vangen van vissen (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)

Bij het vangen van vissen kunnen ook fuiken worden gebruikt, die qua ontwerp, vorm en plaatsing in de watergang zorgdragen voor het vangen van de doelsoort(en) en zo selectief mogelijk vangen en frequent (dagelijks) gecontroleerd worden om bijvangsten en doelsoorten vrij te laten. Als het nodig is om vissen te hanteren worden ze met natte handen behandeld om beschadiging tegen te gaan.

Inventariseren en vangen van ongewervelden (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)Dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A

Deze groepen kunnen het best worden geïnventariseerd met zichtwaarnemingen. Bij twijfel tussen nauw verwante soorten kunnen dieren gevangen worden met een (vlinder-)net om de determinatie zeker te maken (eventueel met behulp van een foto).

Libellen kunnen ook middels een libellennet gevangen worden volgens de handleiding monitoring van libellen van de vlinderstichting

Voor kevers zijn meerdere monitoring methodes beschikbaar: zichtwaarnemingen aan goed herkenbare soorten, eventueel met behulp van lokaas; kloppen van bomen en struiken voor boombewonende kevers; potvallen voor vrij op de bodem lopende kevers; Piramidevallen (foto-electors) voor vegetatie bewonende kevers; verwijderen van schors en/of dood hout/molm voor houtbewonende kevers.

Inventariseren en vangen van kreeften (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)

Kreeften kunnen geïnventariseerd worden met een zaklamp, 's nachts. Met een sterk zaklamp wordt hiervoor in het water geschenen, vanaf een boot of de kant. De kreeften kunnen dan gespot worden zonder ze te hoeven vangen.

B1.2 Handelingen na vangst

Hiervoor is vooral beschreven hoe de verschillende diergroepen gevangen worden. Na vangst zullen voor het onderzoek verschillende handelingen aan de dieren worden gedaan. Dit valt onder te verdelen in 3 categorieën: **monsternamen, merken en verzamelen**. De handelingen aan vertebraten in Nederland voor onderzoek is gereguleerd door de Wet op Dierproeven. Op WR worden alle onderzoeksprotocollen beschouwd in het licht van de WOD, en wanneer noodzakelijk of wenselijk wordt het protocol voorgelegd aan een CCD/IVD voor beoordeling. Ook in gevallen waarin dit niet van toepassing is vindt WR het wenselijk het externe oordeel van de CCD/IVD te krijgen over protocollen waar twijfel is over het ongerief dat de handelingen voor de dieren met zich mee kan brengen.

Monsternamen: voor onderzoek kunnen verschillende monsters verzameld worden, DNA-monsters, monsters voor ecotoxicologisch onderzoek of ecologisch onderzoek naar bijvoorbeeld eetgedrag. Bij levende dieren worden meestal haren, wangslim, veren of bloed verzameld voor DNA en toxicologisch onderzoek. Voor ecologisch onderzoek kan bijvoorbeeld maaginhoud voor dieet samenstelling worden verzameld. Er wordt waar mogelijk met niet-destructieve, of niet-invasieve methodes gewerkt, waardoor het ongerief voor de dieren zo min mogelijk is. Als het kan worden daarnaast monsters verzameld waarbij geen contact met dieren nodig is, bijvoorbeeld het gebruik van spraints bij het monitoren van ruimtegebruik van otters.

Merken: om dieren te kunnen herkennen in het veld kunnen ze worden gemerkt. Hiervoor zijn verschillende technieken voorhanden, die per diergroep variëren.

Ringen worden gebruikt bij vogels, meestal pootringen maar ook halsbandringen bij bijvoorbeeld ganzen en zwanen. Bij alle dieren kunnen kleine chips onderhuids worden ingebracht, vergelijkbaar met het chippen van huisdieren. Met een scanner kan de informatie van de chip extern uitgelezen worden. Zenders kunnen worden gebruikt om dieren op afstand te kunnen volgen. Deze zijn groter dan de voornoemde chips, en kunnen extern op het dier worden aangebracht, of intern in de buikholte. Daarnaast worden oormerken, vleugelmerken incidenteel toegepast. Bij reptielen kan het schroeien van een unieke stippencode in de hoornlaag worden toegepast. Traditionele merkmethodes, met kleurstoffen, knippen van vacht of knippen van teenkootjes worden niet meer toegepast omdat de hierboven beschreven methodes beter zijn en diervriendelijker.

Verzamelen van dieren: verzamelen van dieren gebeurt wanneer monsters niet voldoende zijn, of wanneer wilde dieren in gevangenschap worden gehouden om verder onderzoek mee uit te voeren of om deze in een fokprogramma te plaatsen voor latere uitzet. Het verzamelen van hele dieren in plaats van kleine monsters is soms noodzakelijk omdat het orgaan waar monster van nodig zijn niet te bemonsteren is bij wilde dieren, omdat voor het onderzoek verschillende typen monsters nodig zijn, of omdat de monsters die genomen kunnen worden niet groot genoeg zijn voor de aansluitende analyses.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

23 van 25

Denk aan het nemen van levermonsters om de effecten van blootstelling aan toxische stoffen te onderzoeken. Voor het verzamelen van monsters worden de dieren over het algemeen in het veld opgeofferd. De methodes die hiervoor gebruikt worden zijn afgestemd met de CCD/ IVD.

De soorten: die uit de natuur worden gehaald betreffen in principe alle soorten. De laatste jaren heeft dit zich bij WR met name gericht op kleine zoogdieren ten behoeve van ecotoxicologisch onderzoek (woelmuizen, spitsmuizen, mollen). Het is echter niet zo dat het onderzoek zich hiertoe beperkt, dit is afhankelijk van de vraag naar onderzoek. De aantallen dieren die uit de natuur worden gehaald variëren per onderzoek, en lopen uiteen van enkele dieren tot tientallen. Het is daarbij zo dat wordt beschouwd of dit effect heeft op de lokale populatie. Dit is meestal moeilijk omdat dichtheden lokaal vaak niet bekend zijn, maar aan de hand van de ecologie van de soort is het wel mogelijk daar een schatting van te maken. Hierbij is naast populatiedichtheden ook de mogelijkheid tot herstel van belang (reproductiesnelheid, dispersie). Bij het opstellen van het protocol wordt de randvoorwaarde gesteld dat er, gegeven de kennis die er is, geen blijvende effecten van de bemonstering op de lokale populatie te verwachten zijn (GsVI). Hierbij dient te worden gemeld dat de toetsing door de IVD in het kader van de WoD ook de aantallen dieren in de proef betreft.

Rapen, verzamelen en onder zich hebben van eieren:

Eieren van vogels en amfibieën/vissen kunnen worden verzameld o.a. voor toxicologisch en genetisch onderzoek. Van vogels betreft dit niet uitgekomen eieren, die geraapt kunnen worden nadat de andere eieren zijn uitgekomen. Dit rapen gebeurt meestal zonder aanvullende verstoring bij waarnemingen die toch al uitgevoerd zouden worden.

In geval van eieren bij amfibieën/vissen zullen klompjes of kleine slierten eieren verzameld worden, waarbij de hoeveelheid van de verzamelde eieren < 5% van de in het water aanwezige hoeveelheid is. Dit wordt visueel geschat. Naast het verzamelen voor onderzoeksdoeleinde kan het verzamelen van eieren van amfibieën gebeuren in het kader van verplaatsing van een lokale populatie waarbij de habitat van de populatie lokaal verstoord wordt als gevolg van andere handelingen of maatregelen. Dit zal altijd in opdracht van derden zijn. In deze gevallen zullen alle eieren verzameld worden. De eieren worden met een schepnet uit het water gehaald, of met de hand verzameld.

Het verzamelen van eieren van reptielen wordt niet aangevraagd of valt onder projectonthefing.

Bijlage 4

Richtlijnen vangen en hanteren van vleermuizen

(versie: 27 januari 2009, opgesteld door de commissie hanteren van vleermuizenvangen.nl)

Vangen algemeen

- Te allen tijde is de vangleider verantwoordelijk voor het verloop van een vangactie. Hij/zij neemt wanneer nodig werkzaamheden van helpers over, of sluit (tijdelijk) de vangmiddelen.
- Er wordt van te voren ingeschat hoeveel vangmiddelen door de vanggroep beheersbaar zijn. Bij onverwachte grotere aantallen vangsten worden vangmiddelen (tijdelijk) onklaar gemaakt.
- Binnen een straal van 40 meter rond zomerverblijven van meervleermuis *Myotis dasycneme*, ingekorven vleermuis *Myotis emarginatus*, laatvlieger *Eptesicus serotinus*, vale vleermuis *Myotis myotis* of tweekleurige vleermuis *Vespertilio murinus* wordt niet gevangen. Hieronder valt ook het afvangen van een zomerverblijven. Dit, omdat deze soorten zeer trouw aan hun verblijfplaats zijn.
- Een vangmiddel wordt zodanig opgezet, dat het snel dichtgeschoven kan worden als het vangstsucces groter is dan de verwerkingssnelheid.
- Een vangmiddel wordt zodanig opgezet, dat een vleermuis snel binnen handbereik gebracht kan worden zonder het dier in gevaar te brengen.
- Open mistnetten worden ten minste 1 keer per 10 minuten gecontroleerd op nieuw ingevlogen vleermuizen. Bij groot vangstsucces wordt de frequentie opgevoerd. Bij de plaatsing van de vangmiddelen wordt ervoor gezorgd dat deze controlesnelheid mogelijk is.
- Vleermuizen worden in minder dan 2 minuten uit het net bevrijd. Vleermuizen waarbij dit niet lukt, krijgen een spoedbehandeling. Ofwel een ervaren vanger neemt het dier over en maakt dit los, ofwel het dier wordt bevrijd door de draden waarmee het dier verward zit los te knippen. Een schaar dient binnen handbereik te zijn.
- Alle gevangen vleermuizen moeten uiterlijk een uur na de vangst weer worden vrijgelaten. Als er een speciale reden is om het dier langer vast te houden (bijvoorbeeld telemetrie) dan is bijvoeding vereist. Het is daarom aan te raden bijvoorbeeld meelwormen mee te nemen.
- Zwangere of lacterende vrouwtjes krijgen een spoedbehandeling. Ze worden zo snel als mogelijk, maar tenminste binnen een half uur na de vangst vrijgelaten.
- Hoogzwangere vrouwtjes en vrouwtjes met aanhangend jong worden direct vrijgelaten.
- Bij vrijlating krijgen de dieren de gelegenheid zelfstandig weg te vliegen. Eventueel worden ze op een boom of muur geplaatst.
- Afkoeling van dieren wordt voorkomen, bijvoorbeeld door ze niet op de tocht te hangen.
- Afgekoelde dieren worden opgewarmd voor vrijlating.

Datum

7 december 2021

Zaaknummer

2020-003274

Blad

25 van 25

Vangen in de buurt van verblijf of vliegroute

- Een vangstteam in de buurt van een bekend verblijf dient uit minimaal 2 mensen te bestaan.
- Om verstoring van vliegroutes te voorkomen wordt een route óf alleen in de avondtrek óf alleen in de ochtendtrek afgevangen.

Vangen boven water

- De vangleider is verantwoordelijk voor het welzijn van de dieren. Deze heeft dus zelf ook een waadpak aan en een zwemband klaarliggen, zodat hij te hulp kan schieten als dat nodig is.
- Er wordt gezorgd voor een lijn over het water voor de veiligheid van de vangers in het water. Tevens kan deze lijn gebruikt worden om zich snel door het water te verplaatsen. De tijd dat een vleermuis gevangen zit wordt hiermee bekort.
- Een waternet mag nooit onbemand staan, dus alleen in combinatie met andere vangmiddelen als het waternet bemand kan blijven. Bij de inrichting van de vangplaats wordt ervoor gezorgd dat continu toezicht mogelijk is.
- Er wordt speciale zorg besteed om te voorkomen dat dieren te water raken tijdens het vangen.

Bron: <http://www.vleermuizenvangen.nl/vangststelsel/ethische-richtlijnen>